

"Kanadai Magyar Ujság"
 eggyes a
"KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL"
 Kanada és az Angol Birodalom
 legjelentősebb, leghíresebb
 hetilapja, amely mindenkor
 rendelkezésére áll az olvasónak
 minden magyar nyelvű híreiről és
 a kanadai politikai és gazdasági
 helyzetéről. A lapot minden
 hétfőn kiadják, kivétel a
 ünnepek napjain. A lap
 előfizetési díja: Egy évre \$3.00
 Az Okmányok és levelezés
 egy évre \$4.00
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 375 Hargrave St.
 WINNIPEG, Man.

BRANTFORD
 BRIDGEVILLE
 CALDERONIA
 CHIPPAWA
 CROWLAND
 FRED CITY
 FORT ERIE
 FORT WILLIAM
 GALT
 GURLETT
 HAMILTON
 HITCHCOCK
 MONTREAL
 NEW WATERLOO
 NIAGARA FALLS
 OMAHA
 OTTAWA
 PORT COLBORNE
 PORT ROBINSON
 QUEBEC
 ST. CATHARINES
 SPRING HILLS
 SUDBURY
 SYDNEY
 TORONTO
 WELAND
 WINDSOR

Kelet- és Nyugat

Kanadai Magyar Ujság

ALDINA
 BEAVER
 CANA
 CALGARY
 COALHURST
 EDMONTON
 ESTEVAN
 HALMOK
 KAPISYAB
 LETHBRIDGE
 NORFOLK
 OTTAWA
 PRINCESTON
 RAINY MOUNTAIN
 SASKATOON
 SASKIBELL
 SORHOLMO
 ST. LASZLO
 STEELEYFOLD
 SUMAS
 TABER
 VANCOUVER
 WAKAW
 WETBURN
 WHITEWOOD
 YORKTON

"Canadian Hungarian News"
 Combined with the
"CANADIAN HUNGARIAN JOURNAL"
 An Independent Weekly
 Published in the Magyar Language, Circulating in all the Provinces of the Dominion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire
 Editorial Offices and Printing Plant
 375 Hargrave St.,
 WINNIPEG, Man.
 Early Subscriptions \$3.00
 to Foreign Countries \$4.00

VOL. VIII EVFOLYAM 375 HARGRAVE ST. WINNIPEG, MANITOBA, 1931 JANUAR 8. CSÜTÖK No. 2 SZAM

BUDAPEST HAD RADIO BEFORE U. S. KNEW OF PHONES
 LAND OF MAGYARS INTRODUCED CLEVER INVENTION — EDISON, GREATEST OF INVENTORS, INSPIRED BY TIVADAR PUSKAS HUNGARIAN ENGINEER—TRAINS IN HUNGARY ARE EQUIPPED WITH HEAD PHONES

Reprinted from "THE VANCOUVER DAILY PROVINCE", the greatest newspaper of British Columbia.

It is a little known fact, but a true one, that Budapest, in the land of Hungarian music, folk dances and picturesque peasants, had broadcasting before most people in the United States had telephones.

Just before the beginning of the present century there was in existence in Budapest a telephone hook-up by which subscribers at certain hours could take down their receivers and hear the music from the opera.

The inventor of this method, which is still in use in Budapest as the "Telefon Hírmondó," a separate broadcasting organization (there is also one of the most high powered wireless broadcasting stations in Europe in Budapest), was a Hungarian, Tivadar Puskás, who was born in 1845 and died in 1931, and was considerably influenced technically by Edison, for whom he worked in America.

Puskás, born in Transylvania of old Hungarian nobility and educated at Vienna, was active as an engineer in London for a railway building company. He returned to Hungary to direct the building of the Hungarian North-eastern Railway and in 1875 went to the United States.

He bought a silver mine in Colorado and went to New York, where he met Edison, working with him as an assistant. The Hungarian was Edison's representative at the World Exhibition at Paris, and while in the city on the Seine became connected with the growing Paris telephone company.

It was under the Hungarian that most of the present-day equipment in Paris was installed.

When Puskás' brother died in Budapest the engineer returned home from Paris and took over the Budapest phone company, which was in the ownership of the Puskás family. Telephones in Budapest were none too popular and to help sell them the engineer hit upon the idea of putting on musical programmes over the wire as a kind of added inducement.

Each telephone was subsequently equipped with a pair of headphones, and later several pairs, and at the opera hour in the evening subscribers could, in a very simple way, "tune in" on the opera.

The popularity of headphones is demonstrated in Hungary today also by the fact that trains entering Hungary are all equipped, in not only the first-class carriage but in the second and third class "wagons", with headphones through which travellers may listen in.

Díjat nyert Békevár a farmversenyen

Amint már annakidején megírjuk, a saskatchewan-i Kipling melletti Békevár magyar telep az első kőszülődött fel magát a Canadian National vasúttársaság által kiírt farmversenyen. Mult hét végén jutott nyilatkozássra az örömhír, mely a "Manitoba Free Press" vezércikkében is közölte a magyar névnek. Legközelebbi számunkban bővebben meg fogunk emlékezni erről az újabb magyar sikerrel, melyet az értékes ötödik fázisú magyar gazdaság szorgalmával hozott meg a békevári telep részére egy 250 dolláros csekkel alkívált. A díjat az adományozó és a helyi bizottság léteje alapján fogják a legmegfelelőbb kulturális célra fordítani.

A Calgary Herald visszavonja deportálási követeléseit

TELJES TERJEDELMÉBEN KÖZÖLTE ALBERTA LEGNAGYOBB NAPILAPJA A "KANADAI MAGYAR UJSÁG" DEPORTÁLÁS ELLEN IRT ANGOL CIKKÉT

Már több esetben jelentettük, hogy egyes kanadai városok vezetői nem a legjobb szemmel nézik a munkanélküli "idegenek", azaz ujkandások özszegyelemét. Bár bizonyos szempontból érthető a városoknak az állásfoglalása, hogy nem adnak segítyt csupán azoknak, akik már legalább egy éve ott tartózkodnak és ezse rint állandó lakosoknak vehető. A városok kifogása ugyanis az, hogy ha mindenkinek adnának segítyt, úgy oda tudnának Kanada összes munkanélküli. A városok a birodalmi kormányra hártják az ujkandások eltartásának felelősségét, Ottawa viszont mind eddig titokzatos magyarázatokba burkolódik, amint a vándorló munkanélküliek ellátásáról van szó.

Mindennek lehet száz és egy oka, itt csupán következetes meggyőzéssel lehet eredményt elérni, amint azt olvasóink is jól tudják. Amikor azonban egyes vidékeken, különösen Ontario és Alberta nagyobb városaiiban ismét felütötte fejét az idegengyűlölet — mi sem hagyhattuk tovább, hogy önhibájukon kívül szerencsétlen körülmények közé keveredett bevándorlóinkat meghurcolják. Megírta annak idején a Kanadai Magyar Ujság, hogy Port Colborne és azóta Calgary társadalmanak egyes rétegei követelték a munkanélküli bevándorlók kényszerű deportálását. Calgaryban annyira felzúgott az ujkandások ellen a hangulat, hogy maga a városi közigazgatás feje, Davison polgármester is a deportálás melé állott.

A felszázazernyi példányszámú "Calgary Herald" című napilap december 19-iki számában ezenfelül még egy levelet közölt Lewis MacDonalddal, a Canadian Defenders

MEG AKARTÁK AKADÁLYOZNI A HÓDOK EGY TÓ LECSAPOLÁSÁT

Az északalbertai Jasper-völgyben van Kanada egyik legnagyobb rezervációja. Ebben az erdőseben igen sok a hód. Most egy mesterséges tavat lecsapoltak, hogy egy megfelelő völgyet töltsenek meg vízzel. Amikor azonban a mérnökök hozzáláttak ehhez a munkához, hirtelen váratlan nagy akadályra bukkantak.

Alighogy a gáton lyukat furtak, hogy a csövezeték behelyezhessék, mindjárt ott termettek a szorgalmas állatok és a természetekkel fenytővel percek alatt betömtek a nyílást. A technikai újításokkal szemben való ellenszenvük olyan erős, hogy több hétig dacoltak a hódok a mérnökökkel és a munkások hiába zavarták el őket — a nyílást újból betömtek. Végül is a helyzet olyan kritikusá vált, hogy a kanadai bel-

WINNIPEG LEGELŐKELŐBBJEI HAJOLTAK MEG SZIGETI MŰVÉSZETE ELŐTT

Amint mult számunkban már előre jelentettük, Szigeti József világhírű magyar hegedűművész hangversenyt adott Winnipegben. A nagy magyar hegedűs játékát iránt oly nagy érdeklődés nyilvánult meg, hogy mult hétfőn szombatig megtelt a tiszteletes Fort Garry szálloda nagyterme. A Scheffbeck konzul vezetésével megjelent magyaroknak jól esett látni, hogy a préri fővárosának legelőkelőbbjéből toborzódott közönség mily nagy figyelemmel, úgy szólván lélekzettel visszafogva kiáradó Szigeti szinte emberfeletti művészetét eláldott darabjait.

A hatalmas csoportoktól rangos alak után egy nagy magyar nagyszóvív ittasítva visszahozták a megérdemelt sikert, melyből úgy érezzük — ha közvetve is, de azoknak a honfitársainknak is jut, akik a legmesszebb északon küzdenek a megélhetésért. Szigeti jó sikerült winnipeg-i szereplését ugyanja jövő novemberre sorozatos kanadai hangversenykört követi, amikor nemcsak a winnipeg, hanem a többi nagy angol lapok is az elragadtatás hangján fogják megemlékezni a magyar fajtelek felbecsülhetetlen értékkel ajándékozta meg a világot.

A nagyszóvív magyar propagandának számító hangverseny után Scheffbeck J. István winnipeg-i konzul és neje, született bergóczi Bérffy Sarolta teán látták vendégül a nagy művészt a Fort Garry által "arany" termében. A kimagasló társadalmi esemény egyúttal alkalmat adott a winnipeg-i magyarbarát előkelőségeknek arra, hogy az angol nyelvű beszédeket Szigeti József fel eltaraslagossanak a ezáltal egy újabb szoros kapcsolat fűzhesse őket a kanadai magyarsághoz.

BUDAPESTEN ELŐBB VOLT RÁDIO MINT AMERIKÁBAN

A "VANCOUVER DAILY PROVINCE" A MAGYAR TELEFON HÍRMONDÓRÓL — PUSKÁS TIVADAR KÉPVISELTE EDISONT A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSON

Lapunk egyik vancouveri barátja, Bíró Margit, a közismert winnipeg-i Bayer Béla követésével megkérte a "Vancouver Daily Province" című napilap egyik legutóbbi számát, amely ránk magyarokra nézve érdekes cikkben számol be a magyar rádióipar elsőbbségéről, amint főleg Puskás Tivadar hangzónkfa fázisainak köszönhetően.

Puskás Tivadar Erdélyországban látta meg a napvilágot a 48-as szabadságharc előtt alig három esztendővel. A tehetséges ifjú tanulmányai bevégezésével belélt, hogy az osztrák hivatalnokuralom alatt nem valami sokra mehet a tulajdon hazájában, kivándorolt tehát a Egyesült Államokba, Colorado-ban próbált szerencsét.

A mérnöki tudományokban jártas magyarnak azonban nem vált inyére az ezüstbányák ciganylete és visszament New Yorkba. A vancouveri lap nem emlékezik meg erről, de megemlíthetjük, hogy ekkor leplezte le Puskás Tivadar a hírhedt Keley szédelgéseit. Ez a "minden hájjal megkent" szélhámos azzal lepte meg a világot, hogy új energiaforrást fedezett fel, melynek segítségével tetszés szerinti mennyiségű erő termelhető. A leleplezésre egyszerre felfigyeltek Puskás élelétására a szakemberek és nagyrészt ennek köszönhető, hogy — amint a "Vancouver Daily Sun" is megírja — közel ötven esztendővel ezelőtt nagynevű hazánkfa összekerült minden idők legszerencsésebb feltalálójával: Edison Alva Tamással.

Puskás életében szinte döntő jelentőségű volt az Edisonval való találkozás, amennyiben a világhírű amerikai első és legbeavatottabb segítőként fogadta. A párisi világkiállításon már mint Edison személyes képviselője jelent meg Puskás Tivadar, aki ekkor vetette meg a francia főváros telefonhálózatának alapjait. A honvágy azonban nem hagyta nyugton. Végül is Budapesten telepedett meg és neki köszönhető, hogy Budapest nemcsak a telefon bevezetésével előzte meg a világvárosok legtöbbjét, hanem a telefonhírmondó is szinte teljesen egyedülálló a villamos technikaiban. Ez a nagy jelentőségű magyar újítás még ma is eszörszámú szolgálatot tesz a magyar főváros lakosságának, amennyiben ugyazóiván minden hova be van vezetve és oly csekély díjazásért élvezhető, hogy még a szegényebb néposztályok is megengedhetik maguknak ezt a tanulságos fényűzést — ellentétben a méregdrága rádióval.

Nincs többé ingyenföld

Miután a saskatchewan-i kormány már régebben eltörölte az ugynevezett homesteadot és helyette ugyanolyan kikötésekkel holdként egy dollárjával adja az eddig tíz dollár lefizetéssel kínálgatott 160 akres területeket — az albertai kormány is hasonló tervvel foglalkozik. Noha a Riczu János tudóstónk sziveságból beklüdt "Peace River Record" című angol ujság megcáfolja azt a hírt, hogy Alberta északi részén sem lehet már ingyen kapni kormányföldet, megbízható helyről szerzett értesítésünk szerint "Alberta kormány is hamarosan követni fogja a saskatchewan-i példát.

NEM FIZETŐDIK KI A "LÖKÖTÉS"

Saskatchewan Markinch állomásától nem messze két gazda megunt a földjére betévedt pár ló garázdálkodását és úgy oldották meg a kérdést, hogy a lovak egyszerűen eladták. A turpisságnak azonban híre ment és most jövő őszig elmélkedhetik a két farmer az elkövetetetről, amennyiben a regnál bíróság mindkettőjüket nyolc hónapi nehéz munkával szigorított börtönrre ítélte.

VISSZA AKARJA HÓDITANI KANADA AZ ANGOL PIACOT

Az új év elején kettőzött erővel indult meg Angliában a do-miniumok által termelt nyersanyagok és főleg közszükségleti cikkek fogyasztása érdekében a propaganda. Rothermer és Beaverbrook lapjai egész oldalakon tárgyalják ezt a Kanada szempontjából oly fontos kérdést és arra a megállapításra jutottak, hogy tervszerű hirdetéssel és főleg egyöntetű, jó minőségű áruval Kanada még igen sok buzát és hust helyezhet el az angol piacon.

LEGUJABB HIREK

EGY PAPANAK ÖLTÖZÖTT CSEKKSZALÓ örült sikerrel dogozott Toronto-ban, amikor mult szombaton negy egymás mellett levő bankból egyenként \$3,800 azaz összesen 11,400 dollárt vett fel és nyomtalanul eltűnt. A rázedett banktisztviselők szerint az ügyes csekkkalonak volt egy nő cinkosa is, aki kisebb betéteket helyezett el, majd pedig azok kivételénél a csekket nem váltotta be, hanem hazavitte, ahol 3,800 dolláros hamis csekkre másolták a manager elcselt aláírását.

NEM TALÁLJAK AZ ELVESZETT ontariói hajókat, akik a Kings-on melletti Main Duckaból csónakon indultak el már egy hete Bath felé. Azóta már két mentőexpedíció is neki vágott a bizonytalanság, hogy tehát megmentse az elpusztultnak vélt négy hajót, azonban lapzártáig még csupán egy vákosat találtak meg a tó vizén, amiből arra következtettek, hogy a csónak simerült az emberekkel együtt.

CSAK KÉT EV MULVA LEHET KINARA SZÁMITANI, mint buzafo-gyazatóra, amint azt a szakemberek Bennett reginai ígéretével szemben megjegyzték. Akkor is csak abban az esetben, ha a kanadai kormány kölzebné az adófizetők pénzéből Kinának azt az összeget, amelyen kanadai gabonát vásárolnának a ferdeszemű "cink"ek. A kormány azonban nincs jelenleg abban a helyzetben, hogy ezt megtegye és ezért a kínai buzaplac egyelőre csak politikai mézesmadzag marad.

TÖBB MINT 62 MILLIÓ DOLLÁRT költött eddig Kanada a munkanélküliség felküzdesére, anélkül azonban, hogy a helyzet javulása egyáltalán állana a kiadásokkal. A fenti összegből legtöbb a Canadian National vasúttársaságra jut 14 millió értékben. Ezután azonnal a Canadian Pacific következik 11 millióval, majd pedig Ontario tartomány 224, Manitoba 115, Yukon 20, Quebec 18 ezer dollárral. A fennmaradó összeget a birodalmi államkincstár előlegezte.

NEGY MILLIÓ ANGOL BANYÁSZ ÉS SZÖVÖMUNKAS lépett sztrájkba, miután a munkaadók le akarták szállítani a bérceket, illetőleg meg akarták hosszabbítani a 7 és félórás munkanapot. Míg a munkások nem hajlanak többet dolgozni kevesebb bérért, a bányatulajdonosok és szövetségeseik azt vitatják, hogy nem tudják drága árukat eladni az olcsó német és francia ipari termékekkel szemben, miután azokban az országokban napi 10 órát dolgoznak a munkások sokkal alacsonyabb munkabérért.

RENGETEG SZERENCSETLENSÉG TÖRTÉNT úgyj napján, amit nagyrésben annak tudnak be, hogy az emberek nagy része nem szírazon bucsuztatta az őszentendét. A legborzalmasabb katasztrófa azonban Ottawa közelében történt, amikor egy New Yorkból látogatába érkezett család automobilistul beázuhant az Ottawa folyóba és örökre eltűnt annak száz ísb mély medrében.

MUTASSA MEG ÁLLANDÓAN ANGOL CIKKEINKET ISMERŐSEINEK